

Bieliukas Kazimieras

Geografas, limnologas, geografijos mokslų daktaras, profesorius. Gimė 1901-08-26 Dugnų kaime, Vilkaviškio apskrityje. Mirė 1991-05-04, palaidotas Vilniuje Antakalnio kapinėse.

1929 m. baigė Kauno universiteto Gamtos-matematikos fakultetą. Nuo 1932 m. dirbo Kauno universiteto Geografijos katedros laborantu, asistentu, docentu. 1936 m. Vytauto Dižiojo universitete apgynė daktaro disertaciją „Dovinės baseino ežerai“. 1938–1939 m. Prahos universiteto Geografijos institute parengė habilitacinį darbą ir įgijo teisę dėstyti aukštojoje mokykloje. Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui ir gražinus Vilnių Lietuvai, dalis Kauno universiteto fakultetų buvo perkelta į sostinę. Į Vilnių K. Bieliukas atvyko jau būdamas docentu ir buvo paskirtas Vilniaus universiteto (VU) Fizinės geografijos katedros vedėju. 1940 m. tapo VU profesoriumi ir prorektoriumi universiteto ūkio reikalams. Vokiečių okupacinės valdžios atleistas iš šių pareigų ir pažemintas į docentus.

Per visą nacistinės Vokietijos okupacinį laikotarpį slėpė ir išlaikė iš geto pabėgusius žmones. Artėjant frontui prie Vilniaus rūpinosi, kad nežūtų VU biblioteka, su kitais darbuotojais dieną naktį budėjo ant stogo, gesino išsižiebusį gaisrą, kartu su kitais profesoriais įkalbėjo vokiečių kareivį neprijungti sprogdiklio prie sprogmens, padėto Skargos kiemo statiniuose. Taip išsaugojo universiteto pastatą. 1944–1945 m. K. Bieliukas buvo išrinktas VU rektoriumi. 1946 m. išrinktas Lietuvos TSR mokslų akademijos tikroju nariu (akademiku) ir prezidiumo akademiku-sekretoriumi.

Jo iniciatyva 1945 m. atkurtas Geologijos geografijos institutas, kurio direktoriumi K. Bieliukas dirbo 1945–1963 m. 1963–1978 m. buvo šio instituto Geografijos skyriaus vadovu ir VU Fizinės geografijos katedros vedėju. Lietuvoje vietos geografų iniciatyva 1957 m. įkurta Lietuvos TSR geografų draugija, pradėtas leisti draugijos leidinys „Geografinis metraštis“. Pirmuoju draugijos pirmininku 1957–1967 m. buvo akademikas Kazimieras Bieliukas.

Mokslų akademijoje K. Bieliukas dirbo daugiau kaip trisdešimt metų. Po reorganizacijos, 1963 m. panaikinus Geologijos ir geografijos institutą, iki 1978 m. jis dirbo Zoologijos ir parazitologijos instituto Geografijos skyriaus vadovu. Profesorius buvo ežerotyros mokslo pradininkas ir organizatorius Lietuvoje. Ilgalaikis mokslinis darbas apibendrintas monografijoje „Ežerotyros pagrindai“ (1961), kurioje pirmą kartą lietuvių kalba buvo išdėstyta mokslo apie Lietuvos ežerus esmė ir tyrimų rezultatai. Jam vadovaujant Geologijos ir geografijos institute parengtos monografijos „Lietuvos TSR fizinė geografija“ ir „Lietuvos TSR ekonominė geografija“.

1959 m. jo darbai buvo įvertinti I laipsnio Lietuvos TSR valstybine premija. 1965 m. suteiktas LTSR nusipelnusio mokslo veikėjo vardas.

Parengė

LMA Organizacinio sk. vyriausioji specialistė
Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA Archyvas. Asmens byla

Bulota, J. Bieliukas Kazimieras. Žymiausi Lietuvos geografi. Vilnius, 1998, 56 – 68 p.

Lietuvos geografi: enciklopedinis žinynas. Bieliukas Kazimieras. Vilnius, 2007, 59 – 61 p.